

”Oletteko pitäneet itseänne alkoholisteina?”

Kommentteja erääseen tv-ohjelmaan nuorten alkoholin käytöstä

Tommi Hoikkala – Christoffer Tigerstedt – Anni Vilkkio

Salme Ahlströmin vuonna 1979 julkaisemien lukujen mukaan suomalaiset nuoret sylkäisevät lasiin yhä useammin. Kaikista 14-vuotiaista ei nimittäin vuonna 1973 vajaa 30 % ollut maistanut koskaan alkoholia, kun vastaava osuus kuusi vuotta myöhemmin oli runsaat 50 %. Trendi oli sama myös vanhempien teini-ikäisten keskuudessa (Ahlström 1979 & 1983).

Hiukan myöhemmin, 19.2.1981, lähetettiin Suomen tv:ssä huomiota herättänyt ohjelma ”Tosiasiaa nuorison alkoholinkäytöstä”. Mm. dokumenttikatkelmien avulla ohjelma maalasi suoranaisen kauhukuvan nuorten holtittomista alkoholinkäyttötavoista. Yleisen ”valistavan”, mielipidetä luovan sisältönsä lisäksi ohjelma pohjusti myös konkreettista alkoholipoliittista uudistusta: alkoholin vastikkeeton välittäminen alaikäisille piti lopultakin kriminalisoida. Tehy mikä sanottu: Tuskin neljä kuukautta kului, kun välittäminen kiellettiin (Hoikkala & Katajisto 1981)!

Runsaan vuoden kuluttua, 26.4.1982, Suomen tv lähetti ohjelman, joka muistutti edellä kuvattua yllättävän paljon. Kuten niin usein aikaisemminkin olivat ruotsalaiset ehtineet ensin. Ohjelma oli lähetetty Ruotsin tv:ssä vuonna 1980. Tässä artikkelissa keskitymme tähän ohjelmaan. Artikkel, joka alun perin kirjoitettiin ruotsiksi (Alkoholpolitik 1/1985), syntyi Pohjoismaisen kesäakatemian opintopiirityöskentelyssä ja teemana oli ”Nuorisokulttuurit, nuorisoliikkeet ja nuorisopolitiikka”.

Ohjelmalla on ikää jo 5 vuotta. Mutta se vastaa hengeltään varsin hyvin tämän päivän keskusteluilmastoa, esim. julkista debattia nuorisosta, ja sitä tapaa, jolla aikuisyhteiskunta hyvin usein suhtautuu nuorten tekemisiin ja sanomisiin. Siksi voi ohjelman analyysi olla yhä paikallaan.

¹Olemme leikitelleet seuraavanlaisella ohjelmassa mukana olevien rooliluettelolla:

Ohjelman tuntomerkit...

Ohjelma lähetettiin Ruotsin tv:n ajankohdaisohjelmassa ”Studio S” otsikolla ”Nuorten alkoholin väärinkäyttö”. Keskustelua juontava June Carlsson kysyy johdannoksi, ”miksi nuoret juovat” ja ”kuka järjestää viinat”. Tämän jälkeen katsoja viedään kierrokselle Tukholmaan ”eräänä aivan tavallisena pyhäiltana”. Kuvaruutu täyttyy tolkkuttomasti juopuneista nuorista, joita poliisit ja sosiaalityöntekijät kускаavat selviämisasemalle.

Tätä aloitusta seuraa studiokeskustelu, jonka lomassa esitetään sopivin välein dokumenttikatkelmia: kotibileet perjantai-iltana pojan luona, joka on mukana studiossa; keskustelu hänen vanhempiansa kanssa kotona seinän toisella puolen samaan aikaan, kun juhlat ovat käynnissä; samojen nuorten haastattelua Gröna Lundissa; trokausta Systembolagetin ulkopuolella. Studiossa istuvat kolme 16—18-vuotiasta nuorta — Mats, Nicke ja Anneli — sekä ”asiantuntijat”, kouluylilääkäri Per, sosiaalityöntekijä Staffan ja Örjan, 32-vuotias kuivilla oleva alkkis.¹

Ohjelma on ehkä tarkoitettu pikemminkin nuorten vanhemmille kuin nuorille itselleen. Alussa heristellään nuorille sormea varoittavas-

Isä 1: Autoritaarinen sosiaalityöntekijä

Isä 2: Hyvää tarkoittava, siirappinen kouluylilääkäri

Äiti: Läpikotaisin sympaattinen, raikas juontaja

Lapset 1, 2 ja 3: Kolme kuriin pantua nuorta

Tuhlaajapoika (kuoleman henkäys): Alkkis, joka on peruuttamattomasti tuhonnut nuoruutensa ja osittain aikuiselämänsä

Also starring: Tavoittelemisen arvoinen elämä, jota katsojasta riippuen edustaa joko Isä 1, Isä 2 ja Äiti yhdessä tai tunnistamaton kummitus, joka tanssii studion pöydällä heti, kun nämä aukaisevat suunsa.

ti ja osallistuvan empaattisesti. Loppua kohden painetaan studiossa istuvia nuoria yhä enemmän vasten seinää samanaikaisesti, kun ohjelmantekijät kääntyvät käytännön neuvoineen suoraan vanhempien puoleen.

Entä sitten nuoret? He ovat alituisen keskipisteessä mutta äänessä perin vähän. Studiokatkelmissa he näyttävät lähinnä avuttomilta ja hylätyiltä. Tv modernina häpeäpaaluna? Mahdollisesti mykkyys kertoo passiivisesta vastarinasta. Niinä kertoina, joina nuoret saavat itse määritellä (juomis)käyttäytymisensä (he eivät välttämättä erota toisistaan ”käyttäytymistä” ja ”juomiskäyttäytymistä”), he käyttävät kahta selitysmallia: juodaan, jotta uskallettaisiin — etenkin lähestyä vastakkaista sukupuolta — ja juodaan, jotta voitaisiin identifioitua hiukan vanhempiin nuoriin, ”olla kuten muut” (nuoret olivat tavallisesti 14—18-vuotiaita). Asian ydin on siinä, että nämä sosiaalipsykologiset selitykset ovat yksinomaan positiivisesti latautuneita.

...ja anatomia

Pyrimme selvittämään, millainen käsitys nuorisosta, millainen ”nuorisoteoria”, tv-ohjelmassa tuotetaan. Emme hae ainoastaan julki lausuttua ja tietoisesti suunniteltua käsitystä, vaan yritämme kiinnittää huomiota siihen, että ohjelma myös ”vastoin tahtoaan” luo erityisen nuorisokuvan. Tämän lisäksi paneudumme ohjelmassa esiintyviin ratkaisumalleihin. Mutta sitä ennen laadultaan yleisempi kommentti. Ohjelmassa tuntuu olevan vaikeasti määriteltävä voima, joka *ohjaa* sitä määrättyyn suuntaan. Lyhyesti sanottuna kaikki vaikuttaa ”aivan tavalliselta”. Studiossa olevat aikuiset antavat sen vaikutelman, että nuorten juomatavoista muodostuva kuva on keskimääräiskuva. Monta kertaa ”aivan tavallinen” epäilemättä on aivan tavallista, esim. perjantai-ilta Gröna Lundissa, trokaus Systemetin ulkopuolella. Toiselta puolen ammutaan selvästi yli. Tilastoja tulkitaan huolimattomasti ja harhaanjohtavasti, ”aivan tavallinen pyhäilta” osoittautuu myöhemmin vapunaatoksi jne. Tavallisesta pyhäillasta sosiaaliryöntekijä sanoo muutta mutkitta: ”Tämä tapahtuu 52 kertaa vuodessa, tänä pyhänä aivan kuten monina muinakin pyhinä.” ”52”, ”monina”... ilmaisut ovat ylimalkaisia. Mutta ohjelmassa on jonkinlainen ”magneetti”, joka

vetää kaikkia hämäriä ja vähemmän hämäriä väittämiä yhteen ja samaan suuntaan. Tämän seurauksena kaikki epätavallinen ja poikkeava, mitä *myös* esitellään, aletaan kenenkään sitä nimenomaisesti väittämättä käsittää ”normaalitilaksi” — epämukavaksi mutta normaalitilaksi joka tapauksessa. *Normaali patologisoidaan*. Vedetään rajaa, määritellään esim., kuka on tällä ja kuka tuolla puolen sallitun.

Ohjelman nuorisosta välittämä normaalikäsitys rakentuu kahdelle väittämälle: 1) Juominen on sinänsä negatiivista. 2) Nuoret ovat vain potentiaalisia, tulevia aikuisia. Tästä syystä on *erityisen* moitittavaa, kun nuoret juovat.

Keskittyminen juuri nuorten tulevaisuuteen sekä alkoholin sille muodostamaan uhkaan on silmäkääntötempu, jolla muutetaan alkoholin käyttö joksikin yksinomaan negatiiviseksi. Nykyisyys jää toissijaiseksi. Sillä tavoin onnistutaan ohittamaan nuorten juomiselle antamat merkitykset — joukossa myös positiiviset, vapauttavat ja luovat merkitykset, joita dokumentaariset juomiskatkelmat sisälsivät ja jotka olisivat antaneet hyvää ainesta keskusteluun. Alkoholin vaikutuksista sitä vastoin poimitaan esiin äärimmäiset: myrkytystapaukset, maksavauriot jne. Jopa kuolema on useaan otteeseen läsnä ohjelmassa.

Vielä vuosisadan alussa lapsia tarkasteltiin usein ”pieninä aikuisina”. Nykyään tuo käsitys on jo aikansa elänyt. Mutta tavan takaa törmää siihen, että nuoria määritellään aikuisuuden kautta. Näin siitäkkin huolimatta, että nuoriso yleisenä kulttuurisena ilmiönä on ollut olemassa jo 1950-luvulta lähtien, jolloin nuorisolle suunnattu kulttuuriteollisuus juurtui ja alkoi haarautua. Tämän kehityksen yksi ehto oli, ettei nuoria enää tarvittu työelämässä. Tuottamattomana väestöryhmänä nuorisosta tuli tarpeeton ja riippuvainen. Samanaikaisesti siitä kuitenkin tuli myös vapaampi. Tuli mahdolliseksi olla pitkään nuori ennen aikuistumista. Ilmiö ristittiin: Nuoret käyvät läpi ”psykososiaalisen moratorion” (Erik H. Erikson), vaiheen, jolloin on oikeus harjoitella ja kokeilla aikuisrooleja. Kokeileminen on yhteydessä suunnattomasti laajenevaan kulttuuriteollisuuteen, joka mahdollistaa ja suorastaan vaatii, että nuoret hyvin aikaisin elävät itsenäistä ja (ala)kulttuurisesti rajattua elämää.

Tämä kuulostaa lähinnä triviaalilta, mutta se

käsitys, joka tv-ohjelmassa kanonisoidaan, sivuuttaa kaiken tämän. Kärjistäen voi sanoa, että ohjelman aikuiset mitätöivät nuoruusvaiheen antamalla sille merkityksen yksinomaan suhteessa tulevaisuuteen. Tällä tempulla onnistutaan tekemään nuoruusvaiheesta *kulttuuriton* tila. Kokeilulle ja toiminnalle ei jää tilaa — kaikkein vähiten alkoholiin liittyvälle. Sen sijaan argumentoidaan etupäässä kahdella moraalisisella hyveellä: järjestyksellä ja terveydellä. Nuoruusvaiheelta ryödätään kaikki muu sisältö paitsi se, millä on tekemistä terveellisen, järjestyneen ja yhteiskuntakelpoisen aikuiselämän kanssa.

Tässä aikuisten perspektiivissä aikuistumiseen voi havaita selvän huolen siitä, että yhä useammat nuoret kieltäytyvät hyväksymästä yhteiskunnan yleisiä normeja, mistä seuraa ”marginalisoituminen”. Mitalin toisella puolella on aikuisten pelko siitä, että ”heidän” norminsa pettävät heidät; etteivät vanhat normit toisin sanoen ole enää riittävän vetovoimaisia. Yksi ratkaisu ahdinkoon näyttää olevan juuri halu tyypistää nuoruusvaihe minimiin, kutistaa se aikuiselämän eteiseksi.

”Juoppoja”, ”kunnes perustetaan perhe”

Kiinnostavimpia pätkiä ohjelmassa on Gröna Lundissa tehty haastattelu. Se kuvaa sekä marginalisoitumiskysymystä että ongelmaa, jonka perspektiivi tulevaisuus vastaan tässä-jannyt synnyttää.

Haastattelija: Mitä teette täällä?

Poika 1: Meillä on nastaa. Yhdessä on nastaa.

H.: Mitä jos olisitte tulleet tänne tänä iltana vesiselvinä?

P. 2: Silloin me ei oltais ikinä tultu tänne.

H.: Mitä luulette aikuisten sanovan, jos he näkevät teidät täällä?

P. 2: Jotain saakelin roskasakkia...

P. 1: ...jengiläisiä, ne vaan riitelee eläkeläisten kanssa...

P. 2: ...nyysii käsilaukkuja. (Tytöt kikattavat.)

H.: Oletteko sitten sellaisia?

Useat nuoret: Ei.

H.: Mitäs te sitten oikein olette?

P. 1: Juoppoja, voisi melkein sanoa. (Tytöt protestoivat.) Joka tapauksessa ennemmin sitä kuin jotain muuta.

Eräs tytöistä: Mä en ole samaa mieltä.

P. 1: Joo, mä ainakin olen sitä mieltä.

H.: Siis ok elämää tämä, jota elätte?

Useat nuoret: Joo.

P. 1: Se on mun kantani.

H.: Miten kauan näin voi jatkaa?

P. 2: Kunnes perustaa perheen.

P. 1: Jos koskaan perustaa perheen — se ei ole varmaa. Ei ole varmaa, elääkö niin kauan. On otettava viikko kerrallaan. Vuosi kerrallaan on liikaa.

Nuoret kohtaavat haastattelijan kriittisinä ja itseironisina. Taktiikka on ovela. Haastattelija, joka edustaa aikuisia (”mitä aikuiset sanovat?”), saa maistaa aikuisten omaa lääkettä, heidän tapaansa määritellä nuoria. Nuoret asettuvat tilapäisesti itsensä ulkopuolelle ja omaksuvat aikuisen aseman suhteessa itseensä. Mutta leikissä on hitunen tottakin. Juuri vaihtamalla rooleja ja leikittelemällä aikuisten voiman ilmaisuilla voi kokeilla aikuisrooleja ja tasapainoilla niiden välissä. Jos hyväksyy tämän tulkin, tulee ymmärrettäväksi käsitteelle ”juoppo” annettu ainakin osittain positiivinen sisältö. Se edustaa yksinkertaisesti ”alkoholin käyttäjää” ja asetetaan raskauttavien, ei välttämättä lainkaan alkoholiin sidoksissa olevien, toimintojen (esim. varkauksien ja väkivaltekojen) kanssa vastakkain. Nuoret ovat siis tietoisia marginaalin ja hyväksytyin vastakohtaisuudesta ja julkeavat jopa parodioida aihetta tasapainoilemalla näiden välisellä rajalla.

Studiokeskustelussa nuoret saavat kärsiä huolimattomuudestaan:

Juontaja: Oletteko joskus ajatelleet, ettette pääsisi tästä ulos? Oletteko pitäneet itseänne alkoholisteina?

Mats, Anneli ja Micke: Emme.

Kouluylilääkäri: Sinähän sanoit jotain siihen suuntaan filmissä, Mats (=P. 1 edellä), että ”olemme jonkinlaisia juopottelijoita”?

Sosiaalityöntekijä: Sanoit, että olet ”juoppo”, että sinua pidetään juoppona, ja minusta on aivan surkeaa, jos sinun pitää kokea itsesi juopoksi 16-vuotiaana.

Mats: Tehän niin luulette.

Sosiaalityöntekijä: Mutta entä sinä itse? Siihen rooliin sinä itse hyppäsit.

Mats: Enpä.

Sosiaalityöntekijä: Mutta sinä sanoit niin!

Mats: Sanoin.

Jos jätetään huomiotta sosiaalityöntekijän ja kouluylilääkärin puuttuva sensitiivisyys nuoria kohtaan, jää vielä jäljelle yllättävä havainto: Tilapäinen eläytyminen juopon maailmaan on enemmän kuin aikuiset kestävä! Jos antaa pahalle pikkusormen, se vie koko käden!

Aikaperspektiivillä on vaikeampi pilaillla. Nopea vastaus ”Kunnes perustaa perheen” ilmaisee paljon. Se osoittaa harvinaisen selvästi, kuinka epärelevantti tulevaisuuteen suuntautumisen vaatimus on. Ja se osoittaa, kuinka vaikeaa ja suorastaan epäkiintoisaa on yrittää kuvitella itseään aikuiseksi ja suunnitella aikuiselämänsä. Nykyisyysorientaatio, joka on sekä psyykkisesti että sosiaalisesti oikeutettu, vetää pitemmän korren. Pojille, jotka oireellista kyllä johtavat puhetta, perheen perustaminen näyttää todellakin olevan eräänlainen Gibraltarin portti: siihen loppuu maailma. Tytöt olisivat varmasti ilmaisseet itseään toisin.

”Olemme helkkarin kiinnostuneita teistä”

Ohjelma määrittelee nuorten alkoholin käytön sosiaalisesti ongelmaksi. Yksilön tuleva elämä ja terveys on pelissä. Yhteiskuntakuri höltyy. Mutta ongelmaa voi toki hallita ja ratkoa. Tämä edellyttää syiden osoittamista, jotta resepti voidaan kirjoittaa oikealle potilaalle.

Sosiaalityöntekijä: Kampanja (trokausta vastaan — kirj.) on kyllä sinänsä hyvä, mutta nimenomaan tässä ja nyt täytyy tapahtua jotain. Me näemme tässä filmissä (dokumenttikatkelmat — kirj.), me tiedämme, meillä on tietoa siitä, miten teini-iässä juodaan. (...) Ja aikuiset ovat vastuussa siitä, että juominen jatkuu. Meidän täytyy ottaa vastuu, meidän: vanhempien ja koulun. Erityisesti vanhempien ja muiden aikuisten. (...) Minun pitää välittää sinusta, jos näen sinut umpitunnelissa, puhua kanssasi, kun olet selvä. (...) Sitten minun pitää puhua niille, jotka trokaavat, että heidän pitää lopettaa se touhu.

(...)

Meidän ei pidä rekrytoida uusia juojia. Minun mielestäni tämä puolittain kadotettu sukupolvi saa riittää.

(...)

Kouluylilääkäri: Minusta on valtavan tärkeää, että valtio toteaa tämän vakavaksi ongelmaksi (...) ottamalla käyttöön ostajien kontrollin tai nostamalla ostajien ikärajaa. (...)

Lisäksi valtio voi määrätä meidät huolehtimaan

siitä, että nykyisiä lakeja noudatetaan. Mutta pelkään kuollakseni, että tämä jää ainoaksi toimenpiteeksi, että siis tämä ei tavoita ihmisiä, ettei ihmisille anneta mahdollisuutta toimia ilman päihteitä. (...)

Juontaja: Vanhemmilla täytyy kuitenkin olla tässä valtavan merkittävä asema?

Sosiaalityöntekijä: (...) Se lämpö, jota perheessä saa osakseen ja jota aikuismaailmassa täytyy jakaa muille, jota me itse saimme osaksemme 40- ja 50-luvulla, jolloin naapurit välittivät meistä — se lämpö on nyt poissa. Ei ole naapureita, jotka välittävät näistä pojista ja tytöistä.

Kouluylilääkäri: Lapset on viety vanhemmiltaan. Kasvatus on ammattiauttajien, minun kaltaisten käsissä. Vanhempien täytyy valloittaa lapsensa takaisin, olla rehellisiä lapsiaan kohtaan, uskaltaa näyttää itsensä, olla auktoriteetteja, joilla on kokemusta ja jotka osaavat jakaa sitä lapsilleen. (...) Näyttäkää itsenne sellaisina kuin olette, älkää yrittäkö olla jotakin muuta. (...) Lyöttäytykää yhteen ja alkakaa puhua siitä, mikä elämässä on vakavaa, älkääkä loitotko siitä, kuten teidän lapsenne tekevät. Ja te, jotka olette mukana teini-ikäisten ryhmissä, alkakaa puhua siitä, mikä on tärkeää, älkääkä vain sekoilko. Teillä on vain yksi elämä, ja mitä aiotte sillä tehdä?

Sosiaalityöntekijä: (...) Mitä vanhempien sitten pitäisi tehdä? Tärkeää on tietää, mitä nuoret tekevät, miltä he näyttävät kotiin tullessaan, nukkuvatko öitään muualla, pitää tietää, missä he nukkuvat. (...) Sitten voi tosiaankin keskustella heidän kanssaan, kun he tulevat kotiin. (Käänny studiossa istuvien nuorten puoleen.) Ja tietää, mitä te teette. Olemme helkkarin kiinnostuneita teistä. Tosiasia on, että jatkatte tämän yhteiskunnan rakentamista.

Summa summarum: Perhe on menettänyt osan perinteisistä tehtävistään, yhteisöt, jotka ohjasivat nuoria, on hävitetty maan tasalle ja ammattimaiset ihmisten rakastajat ovat ottaneet vanhemmilta heidän luonnollisen kasvatust vastuunsa. Vanhat normit ovat höltyneet. Siksi nuoret toimivat destruktivisesti sekä yksilöllisellä että yhteiskunnallisella tasolla. Myös aikuisilta on ote hellinnyt. Erityisesti vanhemmat jättävät nuoret tuulijolle. He tietävät oikein hyvin, kuinka paljon nämä juovat, mutta eivät piittaa siitä.

Johtopäätös on myös selvä. Toisaalta valtion pitää terävöittää profiliaan ja kohottaa moraalila. Toisaalta kansalaisyhteiskunnan pitää rientää apuun. Erityisesti vanhempien pitää ymmärtää vastuunsa ja osallistua informaalisena

sosiaalisen kontrollin rakentamiseen esikau-pungeissa. Ihmisten pitää myös itse huolehtia siitä, että normeja noudatetaan.

Mutta kenen ja mitä normeja?

Sama kysymys asetetaan ”uusmoralisteille” ruotsalaisessa nk. normidebatissa (Fornäs & al. 1984). Ja totta on, että niin tv-ohjelmassa kuin normidebatissa peräänkuulutetaan tilannetta, jossa vanhemmat ja muut aikuisauktoriteetit olisivat taas ottaneet paikkansa ja jossa vallitsisi taas sotaa edeltäneiden ja sodan jälkeisten aikojen naapuriyhteisyys. Käytännössä halutaan esimerkiksi ehkäistä ennalta vandalismia ”viritämällä verkko vandaalien pyydystämiseksi, jotta nämä tavoitettaisiin verekseltään” (Ferrer 1983, 22—23).

Moralistiset kannanotot perustuvat usein teräviin havaintoihin. Mutta kokonaisuutena niiden analyysi on kestämaton. Siinä on ennen kaikkea kaksi heikkoa kohtaa, ensinnäkin normeja, sosiaalista käyttäytymistä jne. tarkastellaan jonakin epähistoriallisena. Siksi voi puhua normeista ikään kuin ennalta annettuina. On kansalaisvelvollisuus noudattaa niitä. Mutta jos ”annetut” (vanhat) normit eivät ole enää käypiä? Jos halutaan takaisin jotakin sellaista, mitä ei voi enää saada takaisin? Jos ilispäivän suoritusideologia, työetiikka ja naapuruushenki eivät enää toimi? Toiseksi nuoret käsitetään jonkinlaisiksi tahdottomiksi ja manipuloitavissa oleviksi uhreiksi, samalla kun nuoruusvaihe, kuten sanottu, saa kutistua kulttuurittomaksi tilaksi. Kaikkein vähiten ollaan valmiita myöntämään, että tämän päivän nuoret elävät omassa kokemusmaailmassa, jota aikuisten on monta kertaa vaikea käsittää, kokemusmaailmassa, jossa vallitsevat sille ominaiset kulttuuriset säännöt.

On sanottu, että länsimaat ovat eroosiokriisissä. Sitkeähenkisten sosiaalisten normien (uskonto, sukupuolimoraali) perusta rapautuu, sosiaaliset verkostot murenevät (ks. esim. Ziehe & Stubenrauch 1983). Moralitit yrittävät ratkaista kriisi-ilmiöitä kääntämällä katseensa menneisyyteen. Heitä kiinnostaa hyvin vähän, kenen ja mitkä normit voivat toimia tämän

päivän kulttuurisessa todellisuudessa. Heille ongelmana on normien siirtäminen, ei normien muodostaminen.

Mielekkään norminmuodostuksen täytyy rakentua eri ikäryhmien vuoropuhelulle. Tuskin on järkevää mekaanisesti vaatia aikuisten ja nuorten välistä ”tasa-arvoa” tässä keskustelussa. Aikuiset ja nuoret eivät ole samanveroisia. Tuntuu itsestään selvältä sanoa, että aikuisilla on kokemusta, jota nuorilta puuttuu. Mutta tämän vastakohta — se että aikuiset kunnioittaisivat nuorisokulttuureja ja ottaisivat niistä oppia — on kaikkea muuta kuin selviö, vaikka sen pitäisi olla.

Kun nykyään kaikki vanhenee nopeammin kuin milloinkaan ennen, kasvaa riski, että aikuiset putoavat kärryiltä ja kääntävät katseensa taaksepäin. Nuoret sitä vastoin ovat kyydissä, koska he ovat kasvaneet suoraan tämän päivän ilmapiiriin. Juuri siksi on yhä tärkeämpää oppia nuorilta, tulkita heidän kulttuurisia ilmaisujaan — ei ainoastaan heidän auttamistaan ja tukemistaan varten, vaan myös siksi, että me itse paremmin ymmärtäisimme maailmaa ympärillämme ja sitä, kuinka voimme tulla siinä toimeen.

Kirjallisuus

Ahlström, Salme: Alkoholien käyttö. Teoksessa Rimpelä, Matti & al.: Nuorten terveystavat Suomessa. Lääkintöhallituksen julkaisuja. Terveyskasvatus. Sarja Tutkimukset 4/1983. Tampere 1983

Ahlström, Salme: Nuorten juomatapojen kehityspiirteitä. Kehitys 1960-luvun alusta 1970-luvun loppuun. Alkoholipolitiikka 44 (1979): 3, 111—122

Ferrer, Julio: Punkare och Skinheads. Socialisering i gäng. Stockholm 1983

Fornäs, Johan & Lindberg, Ulf & Sernhede, Ove: Normlös, offer, narcissistisk? Ungdomsbilder. Teoksessa Fornäs, J. & Lindberg, U. & Sernhede, O. (toim.): Ungdomskultur: identitet och motstånd. Stockholm 1984

Hoikkala, Tommi & Katajisto, Heikki: Suomen nuoriso ja alkoholi joukkotiedotuksessa. Karpon ohjelma ja sanomalehdistö. Alkoholipolitiikka 46 (1981): 3, 110—119

Ziehe, Thomas & Stubenrauch, Herbert: Ny ungdom og osædvanlige læreprocesser. Kulturel frisættelse og subjektivitet. Viborg 1983.

English Summary

Tommi Hoikkala – Christoffer Tigerstedt – Anni Vilko: "Oletteko pitäneet itseänne alkoholisteina?" *Kommentteja eräaseen tv-ohjelmaan nuorten alkoholin käytöstä ("Have You Looked at Yourselves as Alcoholics?" Comments on a Television Programme About Young People and Their Drinking Habits)*

The article is an analysis of a Swedish TV programme on 'the misuse of alcohol by young people'. The analysis focuses on (a) the concept of young people given by the programme, and (b) the proposed solutions to the problem.

The programme's 'impression of normality' is based on two unquestioned assumptions: (1) drinking is in itself reprehensible; and (2) young people are only regarded in relation to their own future.

The result is that the programme is completely

insensitive to the cultural significance of drinking (which can also be positive and emancipating). At the same time the young generation is transformed into a cultureless state.

The train of thought throughout the programme is similar to the moral strains that are heard in a large section of the public debate on young people. The moralists want to solve the problem by strengthening morals and defining acceptable norms more precisely. But whose morality and which norms? That question remains unclear. This is because moralism is based on a nonhistorical and noncultural view of these norms. The norms are in some way predetermined; all that is necessary is to transpose them from adults to young people.

Alkoholipolitiikka Vol. 50:238-243, 1985